

TÜRKİYE'DE OKUL ÖNCESİNDE OYUN İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

NAZAN KAYTEZ

Çankırı Karatekin Üniversitesi nazanunal@karatekin.edu.tr

ENDER DURUALP

Çankırı Karatekin Üniversitesi edurualp@karatekin.edu.tr

ÖZET

Oyun çocuğun isteklerini, amaçlarını anlatan, onu isteklerine kavuşturan ve hayata hazırlayan en etkili araçlardan biridir. Çocuk, yaşam için gerekli davranışları, bilgi ve becerileri oyun içinde kendiliğinden öğrenmektedir. Bir çocuğun bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı gelişimi ve eğitimi için oyun, beslenme ve uyku kadar önemli bir ihtiyaçtır. Bu nedenle okul öncesi dönem çocuklarının gelişimi açısından önemli olan oyun ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi ve çocuklar üzerindeki etkilerinin araştırılması önemlidir. Yapılan literatür incelemelerinde, okul öncesinde oyun alanında yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinde çalışılan konuların yönelimlerini belirleyen kapsamlı bir analiz çalışmasının bulunmadığı görülmektedir. Bu noktadan hareketle araştırmada, Türkiye'de okul öncesinde oyun ile ilgili yapılmış lisansüstü eğitim tezlerinin tematik dağılımlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Döküman analizi yöntemi kullanılan araştırmanın evrenini, YÖK Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından arşivlenen, konu bölümü oyun olarak dizginlenen 1392 lisansüstü eğitim tezi oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, okul öncesinde oyun alanında yapılmış toplam 32 yüksek lisans, 6 doktora tezi olmak üzere toplam 38 lisansüstü tez dâhil edilmiştir. Yapılan çalışmaların incelenmesi sonucunda çalışmalarda dil, bilişsel, sosyal-duygusal gelişim, öz bakım becerileri, kavram gelişimi, matematik eğitimi, iletişim, sosyal ve bakış açısı alma becerileri, özel eğitimde oyun gibi temalara yer verildiği, oyun uygulamaları konusunda öğretmen, yönetici ve ebeveyn görüşlerinin incelendiği ayrıca ölçek uyarlama çalışmalarına yer verildiği belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: oyun, okul öncesi dönem, çocuk

AN OVERVIEW OF POSTGRADUATE THESES WITHIN THE FIELD OF PLAY AT EARLY CHILDHOOD EDUCATION IN TURKEY

ABSTRACT

Play is one of the most effective tools describing the child's wishes, goals, obtaining them requests and preparing them for life. Children learn spontaneously in the play knowledge and skills, behaviours necessary for living. Play is a need as important as eating and sleeping for a child's healthy development physically and mentally and education. Therefore, the investigation of the effects on children and examination of studies associated with the play which is important in respect to the development of pre-school children, is important. In the literature review, is seen not to be found an extensive analysis studies determining the orientation of the subjects studied in the theses master's and doctoral made on the play field in pre-school. From this point in the research, was aimed examination of the thematic distribution of the postgraduate education theses made associated with the play in pre-school in Turkey. Research population used document analysis method constitutes 1392 postgraduate education thesis restricted as the game, subject area, archived by Department of Higher Education Publication Documentation. In sample of the study, totally 38 postgraduate thesis including 32 master's degree, 6 doctoral thesis made on the playing field in pre-school have been included. As a result examining of the studies, in studies was also determined to be included scale adaptation studies included language, cognitive, social-emotional

development, self-care skills, concept development, mathematics education, communication, social, and perspective-taking skills, themes as play in the special education and examined opinions of teachers, administrators and parents about game applications.

Keywords: play, pre-school period, child

GİRİŞ

İnsan yaşamının ilk yılları eğitimciler tarafından kritik yıllar olarak adlandırılmakta ve bu dönemin önemine dikkat çekilmektedir. Bu dönemde çocuğun dış dünyayı tanımaya ve uyum sağlamaya başlama süreci oyunla başlamakta ve gelişmektedir. Okul öncesi dönemde çocukların gelişimleri ve eğitimlerinde önemli bir role sahip olan oyun çocuğun vazgeçilmez uğraşdır. Yetişkinler açısından oyun farklı şekillerde algılansa da çocuğa göre oyun, onun en ciddi işidir. Bu nedenle çocuğa rahatça ve güvenli bir şekilde hareket edebileceği, uygun ve zengin bir oyun ortamı hazırlamak oldukça önemlidir (Gül, 2006; Aydın, 2009; Özgür, 2012).

Oyun, çocuğun en doğal öğrenme aracıdır. Çocuk, oyun içinde kendisi için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkları yaparak, yaşayarak öğrenmekte, yardımlaşma, konuşma, bilgi edinme, alışkanlık, deneyim kazanma ve yaşam rollerini anlama gibi olguları oyun içinde kavramakta ve pekiştirmektedir. Çocuk oyun yoluyla farklı özellikteki nesnelere oynarken kavramları, sayıları ve buna benzer pek çok bilişsel yeteneğini de geliştirme imkânı bulmaktadır. Oyun, özellikle çocukları pasif durumdan aktif duruma geçirmesi nedeniyle diğer öğrenme tekniklerine göre daha etkilidir Bu bakımdan oyun çocuk için çok önemli bir eğitim aracıdır (Aytekin, 2001; Darwish vd. 2001; Gazezoğlu, 2007).

Oyun aynı zamanda sosyal ve toplumsal olarak bir uyum gösterme işlevine sahiptir. Bir anlamda çocukların kendileri dışındaki her şeyle iletişim kurmalarının yoludur. Çocuğun çevresiyle iletişim kurmakta kullandığı bir dil ve anlatım biçimidir. Çocuk oyun oynarken aslında duygularını ve ihtiyaçlarını ifade edebilmekte ve birçok sorununu da kendi başına çözebilme yeterliliği kazanmaktadır. Bununla birlikte çocuk oyun sayesinde hem çevresiyle ilişki kurmayı öğrenmekte, hem de sosyal ve toplumsal bir birey olmanın ilk adımlarını atmaya başlamaktadır (Aytekin, 2001; Durualp, 2009).

Okul öncesi dönem çocuklarının gelişimi açısından bu kadar önemli olan oyunun çocuklar üzerindeki etkilerinin araştırıldığı çalışmaların incelenmesi, bu alandaki gelişmeleri ortaya koyması açısından önemlidir. Bu nedenle bu çalışmada Türkiye’de okul öncesinde oyun alanında yapılmış lisansüstü eğitim tezlerinin tematik dağılımlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

1. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli: Bu araştırma; Türkiye’de okul öncesi dönemde oyun alanında yapılmış lisansüstü eğitim tezlerinin tematik dağılımlarını ortaya koyduğundan betimsel nitelikte olup, tarama modeli tipindedir.

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evreni, YÖK Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından arşivlenen, konu bölümü oyun olarak dizginlenen 1392 lisansüstü eğitim tezinden

oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise okul öncesinde oyun kapsamında 1986-2013 yılları arasında yapılmış 32 yüksek lisans ve 6 doktora tezi olmak üzere toplam 38 tezden oluşmuştur. Araştırmanın evreni dikkate alındığında okul öncesi dönemde oyun konusunda yapılan lisansüstü tezlerin % 2,8 olduğu belirlenmiştir.

Sınırlılık: Araştırma, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'ne 1986-2013 yılları arasında kayıtlı lisansüstü eğitim tezleri ile sınırlıdır.

Verilerin Toplanması ve Analizi: Araştırmada veri toplama yöntemi olarak doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, mevcut kayıt ya da belgelerin veri kaynağı olarak sistemli bir şekilde incelenmesidir (Karadağ, 2009). Bu doğrultuda araştırma örneklemini oluşturan yüksek lisans ve doktora tezleri yıl, kullanılan yöntem, yapıldıkları üniversite ve temalarına göre ayrılarak çözümlenmiş, araştırma sonuçları hakkında bilgi verilmiş ve sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

2. BULGULAR

Örnekleme dâhil edilen lisansüstü tezlerin otuz iki tanesinin yüksek lisans tezi, altı tanesinin ise doktora tezi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1. Örnekleme dâhil edilen yüksek lisans ve doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans	Doktora
1986	1	-
1987	-	1
1990	1	-
1991	1	-
1992	-	1
1993	2	-
1996	1	-
1997	1	-
1998	1	-
1999	1	1
2001	1	-
2002	1	-
2004	2	-
2005	-	-
2006	7	-
2007	3	-
2008	-	1
2009	-	1
2010	2	-
2011	5	-
2012	2	1
2013	-	-
Toplam	32	6

Tablo 1 okul öncesinde 2004-2013 yılları lisans tezlerinde bu yıllar arasında yüksek lisans en fazla yılında yapıldığı Doktora tezleri ise 1986- 2012 sadece altı tane yapıldığı Bu sonuca göre, oyun alanında yapılan yüksek özellikle doktora sayıda olmadığı incelendiğinde, oyun konusunda arasında yüksek bir artış olduğu, toplam 21 tezi yapıldığı ve çalışmanın 2007 görülmektedir. incelendiğinde yılları arasında doktora tezinin görülmektedir. okul öncesinde yıllara göre lisans ve tezinin yeterli düşünülmektedir.

Tablo 2. *Örnekleme dâhil edilen lisansüstü tezlerde kullanılan yöntemlerin dağılımı*

Kullanılan Yöntem	Sayı	%
Tarama modeli	12	32
DeneySEL yöntem	17	45
Gözlem	6	16
Görüşme	2	5
Vaka çalışması	1	2
Toplam	38	100

Tablo 2 incelendiğinde, örnekleme dâhil edilen lisansüstü tezlerin % 32'sinde tarama modeli, % 45'inde deneySEL yöntem, % 16'sında gözlem, % 5'inde görüşme ve % 2'sinde vaka çalışması yöntemlerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Bu sonuca göre tezlerde tarama modeli ve deneySEL yöntemin daha fazla kullanıldığı dikkati çekmektedir.

Tablo 3. *Örnekleme dâhil edilen lisansüstü tezlerin yapıldıkları üniversitelere göre dağılımı*

Üniversite Adı	Sayı
Ankara Üniversitesi	10
Gazi Üniversitesi	7
Hacettepe Üniversitesi	4
Selçuk Üniversitesi	2
İstanbul Teknik Üniversitesi	2
İstanbul Üniversitesi	1
ODTÜ	1
Anadolu Üniversitesi	1
Marmara Üniversitesi	1
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1
Fırat Üniversitesi	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	1
Dumlupınar Üniversitesi	1
Beykent Üniversitesi	1
Çukurova Üniversitesi	1
Yeditepe Üniversitesi	1
Uludağ Üniversitesi	1
Sakarya Üniversitesi	1
Toplam	

Tablo 3 incelendiğinde, örnekleme dâhil edilen lisansüstü tezlerin 10 tanesinin Ankara Üniversitesi'nde, 7 tanesinin Gazi Üniversitesi'nde, 4 tanesinin Hacettepe Üniversitesi'nde, 2 tanesinin Selçuk Üniversitesi'nde, 2 tanesinin İstanbul Teknik Üniversitesi'nde, diğer üniversitelerde ise 1 lisansüstü tez çalışmasının yapıldığı görülmektedir. Buna göre, lisansüstü tezlerin üniversiteler arası dağılımında ilk sırayı Ankara Üniversitesi'nin aldığı saptanmıştır.

Tablo 4. *Oyunun çocuğun matematik becerilerine etkisi ile ilgili lisansüstü tezler*

Yıllar	Araştırmacı	Tezin Adı
1992	Çelen, N.	4-6 yaş çocuklarının sayı ve mekân korunumu kazanmasında sembolik oyunun işlevi
2006	Türkmenoğlu, F.	60-72 Aylık çocukların matematik becerilerini kazanmalarında, "Oyun Yoluyla Matematik Becerisinin" incelenmesi.
2006	Yılmaz, E.	Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 6 yaş çocuklarının sayı ve işlem kavramlarını kazanmalarında müzikli oyun etkinliklerinin kullanılmasının etkisi.
2011	Çakmakçı, N.	Çocuk kitaplarında oyun öğesi ve okul öncesi eğitim amaçlı etkileşimli çocuk kitabı tasarım çalışması sayı ve işlem kavramlarını kazandırmada oyun yönteminin etkisi.
2011	Şirin, S.	Anaokuluna devam eden 5 yaş grubu çocuklara sayı ve işlem kavramlarını kazandırmada oyun yönteminin etkisi.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde çocuklara temel matematik kavramlarının öğretilmesinde ve sayı-mekân korunumu gibi matematik becerilerinin kazandırılmasında oyunun etkili bir yöntem olduğu belirlenmiştir (Çelen, 1992; Türkmenoğlu, 2006; Yılmaz, 2006; Çakmakçı, 2011; Şirin, 2011).

Tablo 5. *Oyunun çocuğun diğer gelişim alanlarına etkisi ile ilgili lisansüstü tezler*

Yıllar	Araştırmacı	Tezin Adı
1993	Artar, M.	Okul öncesi çocukta serbest oyunun iraksak düşünme becerisine etkisi.
1999	Ahioğlu, N.	Sembolik oyunun 4 yaş çocuklarının dil kazanımına etkisi
2001	Aytekin, H.	Okul öncesi eğitim programları içinde oyunun çocuğun gelişimine olan etkileri
2004	Çoruh, L.	BDE (Bilgisayar Destekli Eğitim) kapsamında hazırlanan bilgisayar oyunlarının 4-6 yaş arası çocuklara temel kavramların öğretilmesindeki etkisi.
2006	Gül, M.	Anasınıfına devam eden alt sosyo ekonomik düzeydeki 61-72 ay arası çocuklara sembolik oyun eğitiminin genel gelişim durumlarına etkisi.
2007	Özdenk, Ç.	6 yaş grubu öğrencilerin psiko-motor gelişimlerinin sağlanmasında oyunun yeri ve önemi
2007	Gazozoglu, Ö.	Okul öncesi eğitim kurumlarında devam eden 6 yaş çocuklarına öz bakım becerilerinin kazandırılmasında oyun yoluyla öğretimin etkisi
2009	Durualp, E.	Altı yaşındaki çocukların sosyal becerilerine oyun temelli sosyal beceri eğitiminin etkisinin incelenmesi
2011	Kalaycıoğlu, H.	Resim-kelime oyunlarının ve cinsiyetin dört yaş çocukların ingilizce kelime performansına etkisi: Deneysel bir araştırma kelime performansına etkisi.

2011	Kaya, N D.	0-5 yaş arası çocuklarda müzikli oyunların gelişime etkisi
2012	Gül, Ö.	Oyun ve hareket temelli büyük kas beceri eğitim programlarının 4-5 yaş çocukların büyük kas becerilerine etkisinin karşılaştırılması

Tablo 5’de yapılan lisansüstü tezlerin çoğunluğunun deneysel çalışma olduğu, okul öncesi dönem çocuklarına uygulanan oyun temelli programların çocukların dil, sosyal, motor, öz bakım ve bilişsel gelişim alanlarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir (Artar, 1993; Ahioğlu, 1999; Çoruh, 2004; Gül, 2006; Özdenk, 2007; Gazezoğlu, 2007; Durualp, 2009; Kalaycıoğlu, 2011; Özgür, 2012). Deneysel çalışma dışında genel tarama modelini kullanan Aytekin (2001) ve gözlem yöntemini kullanan Kaya (2011)’da okul öncesi eğitim programları içinde oyunun çocuğun gelişimini olumlu yönde etkilediğini belirlemişlerdir.

Tablo 6. *Oyun ve ölçek uyarlama çalışmaları ile ilgili lisansüstü tezler*

Yıllar	Araştırmacı	Tezin Adı
2008	Aydın, A.	Sembolik Oyun Testi’nin Türkçe’ye uyarlanması ve okul öncesi dönemdeki normal, otistik ve zihin engelli çocukların sembolik oyun davranışlarının incelenmesi
2010	Camgöz, A.	Ankara örneğine Penn Etkileşimli Akran Oyunu Ölçeği’nin 60-72 aylık düşük sosyoekonomik düzeydeki çocukların ebeveyn ve öğretmenlerine uyarlanması

1986-2013 yılları arasında sadece iki tane ölçek uyarlama çalışması yapıldığı dikkat çekmektedir. Bu sonuca göre, oyun alanında ölçek uyarlama çalışmalarının yeterli olmadığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde ise Aydın (2009) ve Camgöz (2010) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması yapılan ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğu belirlenmiş ve çalışma sonucunda farklı örneklemeler üzerinde ölçeklerin geçerliliği ve güvenilirliğinin sınanabileceğine ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Tablo 7. *Öğretmen, aile ve yöneticiler ile yapılan lisansüstü tezler*

Yıllar	Araştırmacı	Tezin Adı
1993	Şahin, F.	Üç-altı yaş grubu çocuklarının anne babalarının çocuk oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi
1998	Doğanay, J.	Anasınıfına devam eden çocukların ebeveynlerinin çocuk oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi
1999	Öğretir, A.D.	Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 6 yaş çocuklarının sosyal oyun davranışlarıyla anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi
2006	Kol, S.	Okul öncesi öğretmenleri ile yöneticilerinin bilgisayar destekli oyun programlarının kullanımına yönelik algı ve beklentileri.
2000	Taylı, A.	Kardeş sahibi olup olmama durumunun okul öncesi dönemdeki sosyal oyuna etkisi
2011	Erşan, Ş.	Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ilgi köşelerinde serbest oyun etkinlikleri ile ilgili görüş ve

		uygulamalarının incelenmesi
2011	İnan, Z.	Özel okul öncesi eğitim kurumları yönetici ve öğretmenlerinin oyun seçimi hakkındaki görüşleri
2012	Kadim, M.	Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin özeye-yeterliliklerinin incelenmesi

Tablo 7. incelendiğinde yapılan çalışmaların daha çok anne-baba ve öğretmenlerin oyun hakkında görüşlerini belirlemeye yönelik olduğu belirlenmiştir (Şahin 1993; Doğanay, 1998; Kol, 2006; Erşan, 2011; İnan, 2011). Araştırma sonuçlarına göre anne babaların çocuğun gelişiminde oyunu önemli buldukları, çocuklarıyla çoğunlukla oyun oynadıkları, çocukları oyun oynarken annelerin babalara oranla daha müdahaleci oldukları, çocuklarına uygun oyun ortamı sağladıkları (Şahin 1993 ve Doğanay, 1998), anne-baba tutumları ile çocuğun oyun davranışları arasında ilişki olduğu (Öğretir, 1999), kardeş sahibi olan ve olmayan çocukların oyunlarının farklılaştığı (Taylı (2007) belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmen ve yöneticileri ise oyunun çocuk gelişimi üzerindeki etkilerine yönelik olarak görüş birliği içerisindeyler. Yönetici ve öğretmenler oyunun çocuğun gelişimine olan katkısının farkında olup, oyunların planlanırken çocukların gelişim özelliklerine göre hazırlanması görüşünde birleşmişlerdir (Kol, 2006; Erşan, 2011; İnan, 2011; Kadim, 2012).

Tablo 8. Özel eğitim ve oyun ile ilgili lisansüstü tezler

Yıllar	Araştırmacı	Tezin Adı
1986	Atik, B.	Okul öncesi çağındaki normal gelişim gösteren çocuklar ile down sendromlu çocukların tercih ettikleri oyun tiplerinin ve oyun içindeki sosyal iletişim davranışlarının incelenmesi
1990	Pişkin, Ü.	5-8 yaş grubu otistik çocuklara oyuncak ile amacına uygun oynama becerisinin kazandırılmasında model olma ve ipucu verme tekniklerinin incelenmesi
1997	Coşkun, N.	Okul öncesi çağda işitme engelli çocuğu olan normal işiten bir annenin grup oyunu esnasında kullandığı stratejilerin incelenmesi
2006	Kılıçoğlu, M.	Anasınıfı, hazırlık ve ilköğretim birinci sınıflarda okuyan görme engelli öğrencilerin oyunlarının değerlendirilmesi: Karşılaştırılmalı bir araştırma.
2010	Kaya, A.	Oyun müdahale programının 3-5 yaş arasındaki özel gereksinimli çocukların bilişsel becerilerinin desteklenmesindeki etkililiğinin incelenmesi

Tablo 8'deki çalışmalar sonucunda normal gelişim gösteren çocuklarla özel eğitim gerektiren çocukların oyunlarının farklılık gösterdiği, bu çocuklara birtakım beceriler kazandırılmasında oyunun etkili bir yöntem olduğu saptanmıştır (Atik, 1986; Pişkin, 1990; Coşkun, 1997; Kılıçoğlu, 2006; Kaya, 2010).

Tablo 9. Okul öncesinde oyun ile ilgili yapılmış diğer lisansüstü tezler

Yıllar	Araştırmacı	Tezin Adı
1987	Akman, Y.	Anaokulu çocuklarında görülen ayrılık kaygısının giderilmesinde farklı oyun tekniklerinin etkisi
1991	Öngen, D.	Okul öncesi çağıdaki çocukların oyun konusundaki toplumsal-bilişsel davranış örüntüleri ile oyun materyalleri arasındaki ilişki.
1996	Şener, T.	4-5 yaş anaokulu çocuklarında dramatik oyunun ve inşa oyununun bakış açısı alma becerisine etkisi.
2002	Güney, N.	Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş çocukların bilişsel üslupları ile oyun davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi.
2004	Dilden, B.	4-6 yaş Türk ve Alman anaokulu çocuklarının benlik algılarının ve bazı kişisel değişkenlerinin serbest oyundaki sosyal etkileşim modelleri üzerindeki etkisi
2006	Erşan, Ş.	Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş grubundaki çocukların oyun ve çalışma (iş) ile ilgili algılarının incelenmesi.
2012	Asımoğlu, S.	Yaratıcı drama ve orff yaklaşımı çerçevesinde okul öncesi eğitimde oyun kavramı

Akman (1987) çalışmasında farklı oyun tekniklerinin kullanımının çocuklarda ayrılık kaygısının giderilmesinde etkili olduğunu, Öngen (1992) çocukların toplumsal ve bilişsel gelişimlerini hızlandırmak amacıyla oyun ve oyun materyallerinden yararlanılması gerektiğini, Şener (1996), oyunun çocukların bakış açısı alma becerilerini etkilediğini, Güney (2002) çocukların bilişsel üslupları ile oyun davranışları arasındaki ilişki olduğunu, Dilden (2004) Türk çocuklarının benlik algısı ile serbest oyundaki sosyal etkileşim modelleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olmadığını ancak Alman çocuklarının benlik algısı ile serbest oyundaki sosyal etkileşim modelleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğunu Erşan (2006) altı yaş grubundaki çocukların kendilerine gösterilen oyun ve çalışma içerikli fotoğraflarda oyun ve çalışmayı birbirinden ayırt edebildiklerini, Çakmacı (2011) çeşitli oyunlarla kurgulanan tasarım kitaplarının çocuğun görsel ve düşünsel dünyasını zenginleştirdiğini belirlemiştir. Asımoğlu (2012) ise çalışmasında okul öncesi eğitim kurumlarında oyun kavramının, geleneksel halk oyunları bağlamında Yaratıcı Drama ve Orff yaklaşımı kullanılarak uygulanabilirliğini göstermiş ve bu yaklaşımların gelişim sürecinde olan çocuklara faydalarını saptamıştır.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Okul öncesi dönemde oyun alanında 1986-2013 yılları arasında yapılan çalışmaların incelenmesi sonucunda bu yıllar arasında 32 yüksek lisans, 6 doktora tezi olmak üzere toplam 38 tane lisansüstü tez yapıldığı belirlenmiş ve bu sayının alanın gelişimi açısından yeterli olmadığı düşünülmüştür. Çalışmalarda dil, bilişsel, sosyal-duygusal gelişim, öz bakım becerileri, kavram gelişimi, matematik eğitimi, iletişim, sosyal ve bakış açısı alma becerileri, özel eğitimde oyun gibi temalara yer verildiği, oyun uygulamaları konusunda öğretmen, yönetici ve ebeveyn görüşlerinin incelendiği ayrıca ölçek uyarlama çalışmalarına yer verildiği belirlenmiştir. Tezlerde en fazla deneysel yöntemin kullanıldığı en fazla lisansüstü tezin 2006

Yılında yapıldığı ve tezlerin üniversiteler arası dağılımında ilk sırayı Ankara Üniversitesi'nin aldığı belirlenmiştir. Tezlerin temalarına göre dağılımları incelendiğinde ise oyunun çocuğun gelişim alanlarına etkisi ile ilgili daha fazla çalışma yapıldığı, ölçek uyarlama çalışmalarının ise yeterli sayıda olmadığı belirlenmiştir.

Yapılan çalışmaların sonuçları incelendiğinde ise oyunun çocukların dil, sosyal, motor, öz bakım ve bilişsel gelişim alanlarını olumlu yönde etkilediği, anne babaların çocuğun gelişiminde oyunu önemli buldukları, okul öncesi öğretmen ve yöneticilerinin oyunun çocuk gelişimi üzerindeki etkilerine yönelik olarak görüş birliği içerisinde oldukları ve oyunun özel eğitimde kullanılabilecek etkili bir yöntem olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçları doğrultusunda; araştırmacılara özellikle okul öncesinde oyun konusunda ölçek uyarlama ve geliştirme çalışmaları yapmaları, deneysel yöntem dışında gözlem, görüşme gibi diğer teknikleri de çalışmalarında kullanmaları ve oyun konusunda betimsel çalışmalara da yer vermeleri önerilebilir. Yine araştırmacılar çalışmaların azlığı nedeniyle özel eğitimde oyun konusunda yönlendirilebilir. Yurt içi ve yurt dışında okul öncesinde oyun alanında yapılmış çalışmaların paylaşılması açısından ülkemizde uluslararası kongreler düzenlenebilir. Öğretmenlere oyun etkinliklerini planlama konusunda hizmet içi eğitim verilebilir. Ailelere çocuk ve oyun hakkında seminerler verilebilir ve okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımlı oyun etkinlikleri planlanabilir.

KAYNAKLAR

AHİOĞLU, N. (1999). “*Sembolik Oyunun 4 Yaş Çocuklarının Dil Kazanımına Etkisi*”. Yüksek Lisans Tezi , Ü Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

AKMAN, Y. (1987). “*Anaokulu Çocuklarında Görülen Ayrılık Kaygısının Giderilmesinde Farklı Oyun Tekniklerinin Etkisi*”. Doktora Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü: Ankara.

ARTAR M. (1993). “*Okul Öncesi Çocukta Serbest Oyunun İraksak Düşünce Becerisine Etkisi*.” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.

ASIMOĞLU, S. (2012). “*Yaratıcı Drama ve Orff Yaklaşımı Çerçevesinde Okul Öncesi Eğitimde Oyun Kavramı*.” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.

ATİK, B. (1986). “*Okul Öncesi Çağındaki Normal Gelişim Gösteren Çocuklar ile Down Sendromlu Çocukların Tercih Ettikleri Oyun Tiplerinin ve Oyun İçindeki Sosyal İletişim Davranışlarının İncelenmesi*.” Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

AYDIN, A. (2008). “*Sembolik Oyun Testi'nin Türkçe'ye Uyarlanması ve Okul Öncesi Dönemdeki Normal, Otistik ve Zihin Engelli Çocukların Sembolik Oyun Davranışlarının İncelenmesi*.” . Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.

AYTEKİN, H. 2001. “Okul Öncesi Eğitim Programları İçinde Oyunun Çocuğun Gelişimine olan Etkileri.” Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Kütahya.

CAMGÖZ, A. (2010). “Ankara Örneğine Penn Etkileşimli Akran Oyunu Ölçeği'nin 60-72 Aylık Düşük Sosyoekonomik Düzeydeki Çocukların Ebeveyn ve Öğretmenlerine Uyarlanması.” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara

COŞKUN, N. (1997). “Okul Öncesi Çağda İşitme Engelli Çocuğu Olan Normal İşiten bir Annenin Grup Oyunu Esnasında Kullandığı Stratejilerin İncelenmesi.” Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Eskişehir.

ÇAKMAKCI, N. (2011). “Çocuk Kitaplarında Oyun Ögesi ve Okul Öncesi Eğitim Amaçlı Etkileşimli Çocuk Kitabı Tasarım Çalışması”. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.

ÇELEN, N. (1992). “4-6 Yaş Çocuklarının Sayı ve Mekân Korunumu Kazanmasında Sembolik Oyunun İşlevi.” Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü: Ankara.

ÇORUH, L. 2004. “BDE (Bilgisayar Destekli Eğitim) Kapsamında Hazırlanan Bilgisayar Oyunlarının 4-6 Yaş Arası Çocuklara Temel Kavramların Öğretilmesindeki Etkisi.” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara

DARWISH, D., ESQUIVEL, G. B., HOUTZ, J. C. & ALFONSO, V. C. (2001). *Play and Social Skills in Maltreated and Non-maltreated Preschoolers During Peer Interactions*. Child Abuse and Neglect, 25, 13-31.

DİLDEN, B. (2004). “4-6 yaş Türk ve Alman Anaokulu Çocuklarının Benlik Algılarının ve Bazı Kişisel Değişkenlerinin Serbest Oyndaki Sosyal Etkileşim Modelleri Üzerindeki Etkisi.” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.

DOĞANAY, J. (1998). “Anasınıfına Devam Eden Çocukların Ebeveynlerinin Çocuk Oyun ve Oyuncakları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi.”. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü: Ankara.

DURUALP, E. (2009). “Altı Yaşındaki Çocukların Sosyal Becerilerine Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi.” Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü: Ankara.

ERŞAN, Ş. (2006). “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Grubundaki Çocukların Oyun ve Çalışma (iş) ile İlgili Algılarının İncelenmesi.” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara

ERŞAN, Ş. (2011). *“Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin İlgi Köşelerinde Serbest Oyun Etkinlikleri ile İlgili Görüş ve Uygulamalarının İncelenmesi.”* Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara

GAZEZOĞLU, Ö. (2007). *“Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Devam Eden 6 Yaş Çocuklarına Öz Bakım Becerilerinin Kazandırılmasında Oyun Yoluyla Öğretimin Etkisi.”* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İzmir.

GÜNEY, N. (2002). *“Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5-6 Yaş Çocukların Bilişsel Üslupları ile Oyun Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.”* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.

GÜL, M. (2006). *“Anasının Devam Eden Alt Sosyo Ekonomik Düzeydeki 61-72 Ay Arası Çocuklara Sembolik Oyun Eğitiminin Genel Gelişim Durumlarına Etkisi.”* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

GÜL, Ö. (2012). *“Oyun ve Hareket Temelli Büyük Kas Beceri Eğitim Programlarının 4-5 Yaş Çocukların Büyük Kas Becerilerine Etkisinin Karşılaştırılması.”* Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya.

İNAN, Z. (2011.) *“Özel Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetici ve Öğretmenlerinin Oyun Seçimi Hakkındaki Görüşleri”*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul

KADİM, M. 2012. *“Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oyun Öğretimine İlişkin Öz-yeterliliklerinin İncelenmesi.”* Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Bolu.

KALAYCIOĞLU, H. (2011). *“Resim-Kelime Oyunlarının ve Cinsiyetin Dört Yaş Çocukların İngilizce Kelime Performansına Etkisi: Deneysel bir Araştırma Kelime Performansına Etkisi.”* Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.

KARADAĞ, E. (2009). *Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelemesi.* Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi: Kırşehir, 10(3), 75-87.

KAYA, A. (2010). *“Oyun Müdahale Programının 3-5 Yaş Arasındaki Özel Gereksinimli Çocukların Bilişsel Becerilerinin Desteklenmesindeki Etkililiğinin İncelenmesi.”* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.

KAYA, N. (2011). *“0-5 Yaş Arası Çocuklarda Müzikli Oyunların Gelişime Etkisi”*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.

KILIÇOĞLU, M. (2006). “*Anasınıfı, Hazırlık ve İlköğretim Birinci Sınıflarda Okuyan Görme Engelli Öğrencilerin Oyunlarının Değerlendirilmesi: Karşılaştırılmalı bir Araştırma.*” Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya.

KOL, S. (2006). “*Okul Öncesi Öğretmenleri ile Yöneticilerinin Bilgisayar Destekli Oyun Programlarının Kullanımına Yönelik Algı ve Beklentileri.*” Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Sakarya.

ÖNGEN, D. (1991). “*Okul Öncesi Çağdaki Çocukların Oyun Konusundaki Toplumsal-bilişsel Davranış Örüntüleri ile Oyun Materyalleri Arasındaki İlişki.*” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü: Ankara.

ÖĞRETİR, A.D. (1993). “*Alt ve Üst Sosyo-ekonomik Düzeydeki 6 yaş Çocuklarının Sosyal Oyun Davranışlarıyla Anne-baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*”. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

ÖZDENK, Ç. (2007). “*6 Yaş Grubu Öğrencilerin Psiko-motor Gelişimlerinin Sağlanmasında Oyunun Yeri ve Önemi.*” Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Elazığ.

PİŞKİN, Ü. (1990). “*5-8 Yaş Grubu Otistik Çocuklara Oyuncak ile Amacına Uygun Oynama Becerisinin Kazandırılmasında Model Olma ve İpucu Verme Tekniklerinin İncelenmesi.*” Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Ankara.

ŞAHİN, F. (1993). “*Üç-altı Yaş Grubu Çocuklarının Anne Babalarının Çocuk Oyun ve Oyuncakları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*” Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ŞENER, T. (1996). “*5 Yaş Anaokulu Çocuklarında Dramatik Oyunun ve İnşa Oyununun Bakış Açısı Alma Becerisine Etkisi.*” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.

ŞİRİN, S. (2011). “*Anaokuluna devam eden beş yaş çocuklara sayı ve işlem kavramlarını kazandırmada oyun yönteminin etkisi*”. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Eğitim Bilimler Enstitüsü: Bursa.

TAYLI, A. (2007). “*Kardeş Sahibi Olup Olmama Durumunun Okul Öncesi Dönemdeki Sosyal Oyuna Etkisi*”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü: Ankara.

TÜRKMENOĞLU, F. (2005). “*0-72 Aylık çocukların matematik becerilerini kazanmalarında, “Oyun Yoluyla Matematik Becerisinin” incelenmesi*”. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara

YILMAZ, E. (2006). *“Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 6 Yaş Çocuklarının Sayı ve İşlem Kavramlarını Kazanmalarında Müzikli Oyun Etkinliklerinin Kullanılmasının Etkisi”*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Adana.